

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СЦЕНАРІЮ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ПОСІБНИКА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Г.Л. Бійчук, к. пед. н.,

А.М. Фасоля, к. пед. н.

Про потребу наукової розробки проблеми свідчить поява численних методичних праць із питань застосування ІКТ на уроках літератури (Богдан Л., Драч О., Ісаєва О., Матюшкіна Т., Скобельська О., Уліщенко В. та ін.), у яких обґрунтовується доцільність звернення до інформаційно-комп'ютерних технологій у процесі вивчення художнього твору, наводяться розробки авторських уроків. Методисти-науковці і вчителі-практики переконливо доводять, що застосування комп'ютерних технологій у сукупності з мультимедійними програмними засобами підвищує мотивацію до навчання, сприяє ефективному засвоєнню навчального матеріалу, активізує процес оволодіння основними мислительними операціями, формує самостійність школяра.

Мета дослідження: розробити методику створення і використання сценаріїв мультимедійних навчально-методичних посібників «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас» і перевірити ефективність їх застосування у процесі вивчення української літератури в основній школі на засадах компетентнісного підходу.

Поняття «сценарій мультимедійного посібника» трактуємо як «сукупність покадрового відображення на паперовому носії (чи в електронному вигляді) передбаченого програмою з української літератури змісту предмета: текстів художніх творів, навчальних цілей, запитань і завдань для роботи над текстом, самоконтролю, перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу, посилань на пропонувані до використання аудіо- і відеоматеріали (фрагменти відеофільмів, анімація, текст, фото, графіка)».

Сценарії мультимедійних посібників «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас» розроблялися на основі чинної програми з української літератури для 5-9 класів з урахуванням вимог особистісно зорієнтованого і компетентнісного навчання. Основою для них стали авторські методичні розробки уроків літератури, апробовані вчителями експериментальних шкіл.

Сценарії містять: ілюстрації, текстові матеріали, запитання і завдання для роботи з художнім твором, контролю рівня навчальних досягнень учнів, перелік електронних адрес сайтів, на яких розміщені відеоматеріали та аудіосупровід до творів українських письменників, анімаційні фрагменти, інтерактивні ресурси та ін.

Пропонувані запитання і завдання спрямовані на формування: предметних і загальнонавчальних умінь; оцінювальних суджень; уяви, емпатії, образного мислення і мовлення; суб'єктності юного читача; його особистісних якостей. Передбачена варіативність запитань і завдань і можливість їх вибору: а) за складністю (репродуктивні, продуктивні, творчі); б) про-

відним каналом сприйняття (для аудіалів, візуалів, кінестетиків); в) для індивідуальної парної, групової роботи; г) на вироблення діалогічних умінь (ставити запитання до тексту, автора, самого себе, передбачення, робота із заголовками тощо).

Методика використання сценаріїв мультимедійних посібників «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас» передбачає вдосконалення організації навчання на різних етапах уроку, посилення його мотивації, розвиток літературної (предметної), читацької (міжпредметної), комунікативної та інформаційно-комунікаційної (ключових) компетентностей.

Акцент зроблено на забезпеченні принципу первинності навчальної продукції учня (певні ціннісні смисли, установки, письмова робота, малюнок тощо); оперті на суб'єктний досвід юного читача; виробленні діалогічних умінь роботи з текстом художнього твору; формуванні самостійності у читацькій діяльності, що передбачає оволодіння організаційно-діяльнісними вміннями, здатність свідомо обирати певні читацькі стратегії, керувати власним читацьким розвитком; створенні умов для формування читацької компетентності (самостійна робота з текстом художнього твору, виконання спеціально сконструйованих компетентнісно зорієнтованих завдань, тестів); увазі до формування комунікативної та інформаційно-комунікаційної компетентностей шляхом виконання спеціальних завдань.

У ході експериментального навчання доведена доцільність застосування таких методів, прийомів, видів, форм робіт із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій: мультимедійна презентація, евристична бесіда за змістом зображеного, обговорення у парах (малих групах) концепту і цілей теми (уроку), підготовка учнями індивідуальних презентацій, залучення їх до участі у підготовці і проведенні уроку з використанням ІКТ, проектна діяльність та ін.

Ефективність застосування інформаційно-комунікаційних технологій залежить від дотримання певних умов: психологічної й фахової готовності словесника до їх упровадження; забезпечення суб'єктності учителя і учня-читача; системності і систематичності роботи; збереження наступності між початковою і основною школою; формування в учнів стійкої мотивації до роботи з ІКТ в активному та інтерактивному режимі; оволодіння учнями алгоритмом діяльності, загальнонавчальними вміннями.

Результати формувального експерименту засвідчують методичну доцільність застосування інформаційно-комп'ютерних технологій і електронних програмно-педагогічних засобів: зростає мотивація учнів до читання, підвищується ефективність засвоєння навчального матеріалу, рівень сформованості суб'єктності, літературної, читацької, комунікативної, інформаційно-комунікаційної компетентностей.

Реалізовані на основі сценарію мультимедійні навчально-методичні посібники «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас» до-

поможуть учителям якісніше структурувати навчальний матеріал, урізноманітнювати форми і методи подачі інформації і перевірки рівня її засвоєння; дадуть можливість використовувати надзвичайно багатий ілюстративний матеріал, зокрема анімацію, відеодемонстрацію, репродукції картин, навчальні фільми тощо. Матеріали посібників можуть бути використані і для організації самонавчання учнів.

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ

Н. М. Логвіненко, к. пед. н.

Характерною особливістю творів жанру фентезі є своєрідний принцип оформлення просторово-часового елемента, в якому розвивається пригодницький сюжет, а провідним мотивом виступає мотив подорожі. Сам зміст фентезійних творів спонукає до побудови факультативних занять на основі пригоди як цікавої історії, інтриги, деталізації напруженого моменту, інших засобів пригодницького письма.

Так, внесені до програми курсу за вибором «Сучасне українське фентезі» твори В. Климчука «Рутенія», Г. Пагутяк «Королівство», К. Матвієнка «Час настав» дають змогу вчителю організувати пригодні-подорожі Києвом, Львовом, оскільки дії романів відбуваються саме в цих містах. А здійснити подорож рідним містом у пошуках В. Климчука, який живе і працює в Житомирі, і його роману «Рутенія» спонукала відсутність книжки в магазинах міста і книгозбірнях. Це стало інтригою щодо майбутньої пригоди як перший і необхідний крок. Вона викликає зацікавлення, очікування чогось незвичайного, нового, таємничого. Важливим стає налаштованість майбутніх учасників, їхнє бажання активно діяти, пробувати свої сили, шукати нестандартні шляхи вирішення завдань у ситуації невизначеності. Одне знайомство з молодим письменником спонукає учнів не тільки прочитати його роман «Рутенія». Перед ними постала творча, яскрава людина, яка може стати взірцем «самостворення особистості – формування її розуму, творчих здібностей, емоційної сфери, етичних переконань, духовних цінностей, естетичних почуттів» (Г. Токмань). Формою вивчення творів були віртуальні подорожі разом із фентезійними героями, реальними і міфічними. Готуючись до подорожі, учні пишуть квест – сюжет власної/колективної подорожі до певної мети через переборювання труднощів (саме таким було первісне значення поняття «квест»). Сучасний підліток знає, що квест – це комп'ютерна гра-розповідь, у якій керований її учасником герой просувається згідно з сюжетом і взаємодіє з ігровим світом з допомогою предметів, спілкування з іншими персонажами і вирішення логічних завдань. Написання пригоди про одного з міфічних духів або богів (за сторінками фентезійних творів) спонукає учнів ще раз перечитати уривки оповідань, повістей і романів, у яких ідеться, наприклад, про домовиків (у творах В. Шевчука, К. Матвієнка), русалок